

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edincih je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročila, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrens, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrens« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Iskrati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Federalizem.

I.

(Dalje.)

Ne bi bilo previdno, ko bi hoteli zdaj konservativci vse kar naglo na glavo postaviti, kakor to želi morda kak Lienbacher in tudi prestrogo zahtevanje federalizma po zastopnikih na desnici zastopanih narodov bi utegnolo postati morda osodopolno. Uprav zato se zdaj federalizem kolikor mogoče malo povdarja, akoprem se mu v obče približujemo, in približujemo se mu zato, ker to narava naše države nepreprosljivo zahteva. Bojazen pred federalizmom je morda tudi nekateri ude sedanje vlade prešinola; pri vsem tem pa tudi oni uže veslajo pod uplivom vetra, ki žene proti federalizmu, kateri je ona vladna forma, ki je Avstriji po svojej naravi, in tudi v obče svobodi in materijalnemu ter etičnemu napredku najbolj prikladna in to hočemo zopet enkrat z novimi stavki dokazati.

Imenitni italijanski državnik Machiavelli je mej drugim pisal v svojej imenitnej knjigi »Il Principe«, da je potrebno, da se versko društvo, ali pa ljudovlada (recimo tudi država v obče) večkrat vrne k svojemu začetku, ako se sploh hoče večkrat pomladiti in mnogo časa obstati.

Pred letom 1848. se je Avstrija pač le federalistično vladala. Ogrri so imeli svojo ustavo; druga kraljestva so tudi imela neka deželna zastopstva, toda le malo razvita; ali Češka, Hrvatska in takozvane notranje avstrijske dežele so imele svoje posebne kancelarije na Dunaji pri osrednjej vladi, in italijanske dežele: Lombardija in Beneška so celo imele nekaj časa svojega namestnega kralja in se je tam sploh sodilo in vladalo po

povsem drugih postavah, nego v drugih kronovinah Avstrije.

Avstrije zgodovinski razvitek se je vršil počasi; mirnim potem po pogodbah so se v stoletjih pridružile razne dežele Avstriji in avstrijski vladarji so vsakej na novo pridobljenej deželi potrjevali svoje pravice in privilegije.

Tega ni mogel odpraviti niti razsvitljeni vladar Jožef II., ki je sicer napravil mnogo koristnih postav — enako veljavnih za vso državo, toda v obče mu ni bilo mogoče iz Avstrije napraviti tako centralistično vladane države, kakoršna je bila na priliko Francija, ali Pruska.

Treba je tudi pomisliti, da so se baš zato prebivalci raznih dežel tako radi podvrčali pod žezlo Habsburžanov, ker so ti spoštovali posebne pravice vsake dežele in se torej od nekdanj držali federalističnega načela. Vse to je v zgodovini zatrjeno in tega zgodovinskega razvitka Avstrije ne more tajiti noben Herbst, noben Schmerling.

Ali nadživel se je način absolutističnega vladanja, v začetku 19. stoletja so Francozje po vsej Evropi oklicevali načelo ljudskih pravic in enakosti vseh pred postavo. Od tistega časa se je začelo gibanje mej ljudstvom, katero gibanje je postalo leta 1848. občno, ter je v Avstriji odstranilo duhomorni absolutizem Metternichove vlade. Toda uže tistikrat so začeli Nemci delati za nadvlado nad avstrijskimi Slovani in so v ta namen poslali v vsa slovanska imenitniša mesta svoje apostole, ki so oznanjali nemško evangelije in razvijali nemške prapore; tudi na ljubljanskem gradu je bil razvit z veliko slavnostjo velikansk nemški prapor, a vil se je le 24 ur, ker prišel je strešansk vihar,

raztrgal ga in odnesel; da so pozneje od njega le eno cunjjo našli v neke mlaki na Studenci.*) Vled tega so nastali veliki prepiri in je šla k malo vsa svoboda po vodi, in tega glavna krivda je bila tedaj ta, ker se niso mogli avstrijski narodi mej seboj sporazumeti.

Slovanom so potem Nemci očitali, da so oni delali za reakcijo in da so oni uzrok, da je propala svoboda v Avstriji; toda svobodo je podkopavala tistikrat, kakor tudi pozneje, le vladoločnost Nemcev in nepriznanje Slovanov.

Avstrija bi bila potrebovala leta 1848 kakega Solona, da bi jej bil napravil ustavo. Tacega moža je Avstrija sicer imela, bil bi grof Stadion, ali kar naglo je na čuden način obolel in govorilo se je, da ta bolezen ni bila od Boga.

Sestavljena iz raznih kraljestev in narodov, potrebuje ona svojim posebnim razmeram primerno ustavo. To so razumeli marsikateri možje izmej narodov, toda tisti, ki so imeli državne vajeti v rokah, posnemali in kopirali so večidel ustave drugih narodov, kar je bilo popolnoma napačno po Solonovih načelih, ki je svojim Atenčanom dal ustavo njih okoliščinam primerno in ni posnemal nobene tuje ustave.

Mej tem ko so ministri s praznimi prepiri zaradi forme ustave dragi čas gubili, prodiral je vedno bolj čut svobode mej avstrijska ljudstva, kolikor bolj pa je podiral ta čut, toliko

bolj se je tudi oživljala narodnostna ideja in to se je godilo še celó za Bacha absolutistične dobe, ki je bila le prehodnja, ker se svoboda ni dala več zatreti.

Začelo se je torej zopet poskušati z ustavo; toda škoda, da nemški profesorji in državniki, ki so imeli odločilen upliv, niso bili brez predsodkov, ter so mislili, da mora mesto Bachovega absolutizma priti nemška oligarhija.

Še leta 1860. po oktoberskej diplomii, precej ko je cesar proklical ustavo, obveljal je prvi Avstriji primeren duh, češ, da ustava vsem narodom dá enake svobodščine; ali baš to ustavo s primeruimi i svobodnimi načeli je kmalo podrl očka Schmerling, ter jo namestil uže čez leto z drugo bolj centralistično ustavo. Poskusil je po 10 letnih parlamentarnih bojih grof Hohenwart zopet leta 1871. uravnati Avstrijo na podlagi zgodovinskega nje razvitka in prave narodne enakopravnosti, toda, kakor znano, intriga centralistov je kmalo prekrizala in uničila pravo pot in začelo se je najokrutnejše, najbrezobzirnejše zatiranje Slovanov.

Zdaj se po Taaffejevem ministerstvu uže 7. leto skuša državni voz spraviti v pravi tir; in kljub temu, da se Slovanom jako homopatično delé pravice, pri vsem tem nemški centralisti počenjajo vsega vraga, da bi odstranili še celó to, Nemce na vse strani varujočo vlado.

(Dalje prih.)

Narodne razmere koroških Slovencev.

(Dalje.)

Tudi na Koroškem, in tu še v večjej meri nego drugod, v rabi je ovo trpičenje:

(Kraljica nastopi z spremstvom, ki nosi darove¹⁾)

Kraljica (mesec opazujoč).

Nipuniká, kaj lepó se sveti sveti mesec, združen z Rohinijo.²⁾

Nipuniká.

Še lepše se sveti kralj, če je združen s kraljico. (hodi sem ter tja).

Vidušaka (kraljico ogledovaje).

Ne vem, ali dohim dar nje, ali jej pa služi ta obljuba samo za pretvezo, ker bi rada popravila svojo hibo oholo prezirajoč tebe, ko si pred njo pokleknil? Saj meni se denes posebno lepa zdi.

Kralj (smehljaje se).

Oboje hode prav; meni se pa dozdeva drugi uzrok posebno verojeten, kajti

Opravljena je v belo oblačilo:

Njo krasi to, kar redno nosi vsaka Omožena³⁾, v lasih se vidi samo Mladiče durvino; kot da obljuba Ponižnost bi zahtevala, tako Je proti meni preprijazna zdaj.

¹⁾ Če se zaobljube izvršujejo, dobivajo navzoči brahmani darove.

²⁾ Z svitlubo.

³⁾ Žene si drgnejo roke s žafranom, nosijo na čelu rudeč znak in okoli vrata niz steklenih biserov. Hočeš, nočeš mora vsaka Indijka, če hoče veljati za ženo, to nositi in opravljati.

⁴⁾ Ki ostane pri daritve neporabljeno durva — Phnicum daitylon.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kálidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Dalje.)

Urvaši.

Prijateljica. Madana ti zapoveduje: »Brzo pelji Urvašijo do stanovanja tega častnega moža«.

Čitralekhá.

Nisve uže dospelo do grada tvojeja ljubimca, ki je enak vrhu Kálidásove gore?

Urvaši.

Zamisli se in povej mi vsled tvoje nebeške moči, kde je zdaj moj ljubček in kaj dela?

Čitralekhá.

(Zamisli se; za se.) Hočem se malo pošaliti ž njo. (Glasno.) Nekje, kjer biva zdaj, jako je primerno za razveseljevanje, da uživa veselje, družiti se z drago, po kateri je uže dolgo hrepenel.

Urvaši (se užali).

Čitralekhá.

Nespametna, misliš mar, da je ta ljubica druga?

Urvaši.

Po nepotrebnem me muči dvom.

Čitralekhá.

Na strehi bisernega grada biva kralj; edini Vidušaka mu dela družbo. Bližajve se mu.

(Obe se s zraha spustile.)

Kralj.

Prijatelj dragi, z nočjo raste ljubezni muka.

Urvaši.

Pri teh besedah, čijih pomen je nejasen, trepeče mi srce. Skrijve se in poslušajve njegovo jadikovanje, da zgine najin dvom.

Čitralekhá.

Kakor se ti rači.

Vidušaka.

Uživaj vendar te nektarske mesečine žarke.

Kralj.

Prijatelj dragi, žarki lunini In druga sredstva srčnih mojih ran Me ne ozdravijo, ni mehka postel ne, In cvetk dišečih, luna žarki ne, Ne biseri, mazi o tudi ne; Edino deva krasna Urvaši. Le sladka nje ovesda rešiti Skelečih mene more srčnih ran.

Urvaši.

Moje srce, ki si me zapustilo, in k njemu šlo, ti si doseglo svoj namen.

Vidušaka.

Pri meni je prav tako; če si želim sladkarij in pogače, pa je nedobim, mislim si, da imam in se tolažim.

Kralj.

Pa ga v kratk-m doboš.

Vidušaka.

Ti pa tudi njo.

Čitralekhá.

Poslušaj, ti nezadovoljna, poslušaj.

Vidušaka.

Kaj pa ti misliš?

Kralj.

Ko sva sedela tam na vozu, ki Se zibal je močno, se rama ta Dotaknola je njenih krasnih udov, In je dosegla smoter svojih želj. Vse drugo pa telo ni vredno, da Ga zemlja nosi in da še živi.

Čitralekhá.

Čemu se neki obotavljaš zdaj?

Urvaši (hitro pristopivši).

Stopila sem pred Velikega kralja, on pa se jako mrzlo meni nasproti vede

Čitralekhá (smehljaje se).

Ti nestrpljiva stvar, mar ne veš, da še nosiš čarobni zastor in da si nevidljiva.

Glas (za kulisami).

Semkaj, vladarica, semkaj, tu je pot.

(Obe poslušate in se prestrašile).

Vidušaka.

Glej, glej, kraljica je došla; varuj svoj jezik.

Kralj.

Ti pa se drži resnobno, prijatelj dragi.

Urvaši.

Kaj mi je zdaj storiti?

Čitralekhá.

Dovolj je jadikovanja. Naju ne vidi nihče, ker sve skriti. Kraljica je po puščavniško opravljena; gotovo v kratkem zopet odide.

v čisto slovenskih krajih (kakor v okolici Celovca) ustanovljene so šole z nemškim jezikom. G. pisatelj to tudi povdarja v svoji brošuri, da izvedo tudi poslanci in zlasti novcizvoljeni trgovinski minister, baron Pino, kojemu mora v skrb biti pometanje za svoje slovenske volilce; potem navaja razna menenja imenitnejših pedagogov o ljudski šoli, koji so vsi edini v trjenju, da poduk v ljudskih šolah se mora deliti, da ima kaj vspeha — le na pošlgi materinega jezika.

Uže pred tremi stoletji je trdil Komenski (S. Comenius grosse Unterrichtslehre Didactica magna, Pichler's Witwe, päd. Klassiker, I. Bud. Wien 1876 s. 235): «Eine fremde Sprache Jemand lehren wollen, bevor er die einheimische inne hat, ist gerade so, als wenn Du Deinen Sohn reiten lehren wolltest, bevor er noch gehen kann.» (Učiti koga kakega tujega jezika predno še svojega materinega dobro ne umeje je uprav tako, kakor bi svojega sina jezdit učil, ko niti hoditi ne zna). Tudi Niemeyer pravi, da več ni ljudstva zadostuje znanje materinega jezika ter da ne bi smelo v nižjih ljudskih šolah niti govoriti o tujih jezikih, kot nepotrebnih.

Pestalozzi trdi tudi, da se učenci, ki besedice v ljudskih šolah ne umevajo, radi tujega učnega jezika nič ne navadijo, izven posameznih besed.

Besed iz takih šol prišli mladeniči še precej umevajo in na pamet vedó, da bi pa mogli z njimi govoriti, česa pripovedati, ali spisati, godilo bi se jim, kakor onemu, ki je otrobe vezal.

Enako nasprotni tujemu jeziku kot učnemu, v šolah, obiskovanih od otrok druge narodnosti, izrazujejo se i Schleiermacher, Waitz, Beneke, Schrader, Dittes itd., koji vsi trde, da se morajo otroci v ljudskih šolah na podlagi svojega materinega jezika, tega dobro naučiti, da ga pišejo, berejo in pred vsem dobro umevajo. Ali kar sebi želiš, privošči tudi svojemu bratu, ker drugači si egoist; krivično postopuš z svojim bližnjim ter namesti da bi ga ljubil, vedno ga od sebe odganjaš, pravice mu kratiš, ter vse k sebi grabiš.

Lepa res so menenja teh nemških učnih pedagogov, ali ona niso uresničena, ampak Nemeč, samopašni Nemeč hoče vse sam imeti: enako naj se godi z nemškimi otroci, deca druge narodnosti naj se potujčujejo, vsiljuje naj se povsod zveličavna nemščina, izučé (?) naj se v nemškem kot vsem potrebnem jeziku! V knjigah zidajo in prav govoré; v javnosti pa podirajo in druge zatirajo! To je pravica, enakopravnost nemške gospode!

Te trditve torej izražene od teh slavni pedagogov nemajo dosedaj na Koroškem nikdar veljave za Slovence in vspeh je tudi viden, ker, ko po 3—4 letnem obiskovanju iz šole izstopijo, ne prinesó z seboj nobenega znanja razven, da umejo nekoliko nemško pisati in za silo brati (ne razume besedice) ter da ko odrasejo in v vojake pridejo, domov pisma v slovenskem narečju z gotičnimi črkami pisana pošiljajo! Ako nema ljudska učilnica družega namena, nego da se v njej v štirih letih nemško brati in pisati navadi, zadosti ste dve leti, da se isti namen dostigne, podučavajoč v slovenskem jeziku, kajti učenci, ki take šole obiskujejo, morajo stoprv v zneji dobi, ko jim je užé čas oditi iz šole, kaj bolj umeti tvarino, ki se v nemškem jeziku predava.

Osemletno šolsko obiskovanje je torej prav malo ali čisto nič koristno slovenskim otrokom, ker nauče se nič ne, niti istega nemškega jezika, kojega širiti imajo za glavni smoter one šole, ker germanizacija ima dober vspeh le v mestih, ali vsaj tam, kder imajo otroci priliko v nemškem jeziku obdejavati, ne pa na kmetih, kder otrok nikdar drugje nemškega ne sliši, razven mej šolskimi stenami, doma pa vedno v svojem slovenskem občeju.

Otrok, ko take šole dokonča, nema več nikakega veselja do daljnjega izobraževanja samega sebe; nemških knjig, kojih pri vsem nemškem poduku čisto ne umeje — noče v roke vzéti ter iz njih čitati — slovenske pa bi rad ali, — slovenskega se ni nikdar učil niti brati, zato tudi te na strani pušča ter živi tja v dan brez olike, brez učenja, ne da bi si pridobil potrebnega znanja za življenje. Njemu ni osemletno posedenje v tujej šoli nič po-

moglo, ni ga oblačilo, ampak pustilo na onej stopinji omike, na kojoj se je nahajal poprej. Da, šestokrat pozabi v malo letih še ono malo, kar se je navadil: brati in pisati.

Tak šolski sistem ni le narodomorilen, ker zavira Slovence v kulturnem napredku, ni mu le v polnej meri škodljiv i v istem materialnem stanju, ker tudi slovenski kmet plačuje težke davke, s katerimi se tudi te njemu škodljive šole zdržujejo, ni mu le škodljiv v dušnem obziru, ker ga ne omikujejo in uče, marveč dušno gubé ter pokončujejo v njem veselje do uka in napredka — ampak taki dušni reveži, ki so take šole obiskovali in sploh slovensko kmetstvo na Koroškem, ki jih mora obiskovati in zdrževati, nemškim sosedom so v zasmeh, pitajo jih ti nemški bratje z nazadnjaki, barbari, kar pa ni čudno, ako malko pomislimo na bahanje in narodni ponos Nemcev, ki se izraža zlasti v zatiranju drugih narodov. Iz tega izvira ona nemarnost in nezadovoljnost, ki se vidi tudi v koroških Slovencih. Zadnji ne morejo napredovati, ako se tako nepedagogično, tako zatiralno nezakonito z njimi ravna!

Ljubomir.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je prvega t. m. k malu po polunoči z bolgarskim knezom odpotoval iz Pelznja, ker so se končale vojaške vaje, s katerimi je bil cesar jako zadovoljin ter je nadvojvodu Albrehtu in vsem oddelknim poveljnikom izrekel posebno Svoje priznanje. Pri odhodu so ga čakali deželni namestnik, župan, mestni svét, poveljnik posadke in častna kompanija deželne brambe z muziko. Župan se mu je zahvalil za pred ta dan mu podeljeni Fran-Josipov red. Cesar se je odpeljal mej slava-in hochklici na Dunaj. Malo pred četrto uro zjutraj je dospel v Budejevice, kder se je deset minut pomudil in bil navdušeno sprejet. Župan ga je nagovoril v nemškem in českem jeziku in cesar mu je tudi v obeh jezikih odgovoril ter izrekel željo, naj bi Budejevičani v bratovskeji slogi delali za blagostanje mesta. — Predno pa je zapustil Pelzenj, poslal je lastnoročno pismo deželnemu namestniku, pisano 1. septembra, v katerem izreka zahvalo prebivalstvu na Českem, posebno Pelzenjčanom za omahljivo udanost, ljubezen in zvestobo.

Na Českem se zadnje dni godé pogosti in hudi prepri mej Nemci in Čehi; še se ni podelil hrup o izgredih v Kraljevem dvoru in Liberiah, in užé zopet so dve uri od Liberiah, v Langenbruku napali nemški rogovileži prodajalce sečivja. Bil je neki velik pretep, v katerem je bilo ranjenih okoli dvajset Čehov. Če pojde to tako dalje, izdadé se brez dvoma ostre naredbe zoper hujšaké i napadovalce, kakor tudi zoper časnike, ki prepire neté.

Vnanje dežele.

Albanci vedno gosteje napadajo srbsko ozemlje. 27. avgusta so zopet pri Mokrem Kamenu udarili čez mejo in ubili dva žandarja. Srbska vlada se vedno pritožuje zaradi tega pri turškeji vladi, a ta se menda še meni ne za te pritožbe. — Pri Turčiji je vse zaman i ne bo miru, dokler se Turek ne vrže čez Bospor.

Brzovjavna konferenca v Berlinu je 3. t. m. sprejela enotni tarif z vsemi glasovi v drugem čitanju, razen enega, ker dotični poslanec še ni imel pooblastila od svoje vlade i toraj ni glasoval.

Italija pošlje štiri polke iz Sicillije na Tripolitansko; tako pišejo francoski časniki. Mi tega ne verujemo, če tudi nam je predobno znana prodrznost, brezobzirnost in hinavstvo laške vlade. Italijanskeji vladi mora vendar znano biti, da bi napad na Tripolitansko vso Francosko in vso Turčijo spravil na noge i da bi pri tacem podjetji gotovo omagala ter lahko tudi zgubila vse vojno brodovje, katero je stalo toliko milijonov, da je zaradi njega izmolenjena vsa Italija. Nezaslužena sreča je Italijo oslepila, napuh pa hodi pred padcem, tako pravi pregovor. A Italja ne pozna tega pregovora. Napoleon in Bismark sta jo ustvarila in pri vsem tem, da je bila

vedno tepena, bahá se še z besedami: Italia fara da sel — Ironija!

Turški sultan je ukazal Assim paši, in Kiamil paši, naj stopita v dogovor z Wolffom. Prvi pogovor je bil 3. t. m.

Nemška vlada vedno ostreje postopa s tujci na Nemškem. Vse, kar nema nemškega državljanstva, pa bodi še tako pošteno, premožno in miroljubno, mora zapustiti dom i posestvo ter se iz Nemčije izseliti. Take strogosti sicer ne moremo odobravati, ker se godí velika krivica in škoda mnogim ljudem, ki so bili celo koristni nemškeji državi, vendar pa ne moremo odrekati nemškeji vladi pravice do tacega postopanja. — Nemško vlado je začela posnemati tudi Rusija, in če bo ona tako stroga, kakor Nemčija, strašno bodo trpeli Nemci, in kam z njimi, ker je na Ruskem naseljenih mnogo stotisoč! Te postopanje nazadnje primora še Avstrijo, da tudi ona tujce čez mejo pošlje, in tu bodo zopet Nemci veliko trpeli, ker je v Avstriji zelo veliko naseljenih. Za primorske dežele, posebno za Trst, pa bi taka naredba bila največja dobrota, ker bi irento s korenino vred iztrebila in ves italijanski blišč bi kar naglo obledel in otmel.

Nemška vlada ima Španjce, da prav po domače rečemo — za norce o zadevi karolinskih otokov. O tej stvari je na Španjskem vedno večji hrup, vse je na nogah, vse razdraženo, vse razjarjeno, vse zahteva vojno proti Nemčiji. General Salamanca in vsi častniki, ki so imeli pruske rede, raztrgali so jih raz prs ter jih Prusiji nazaj poslali ter si jih hočejo nadomestiti z redi v boji za brambo domovine; častniki se zapisujejo za ekspedicijo na karolinske otoke, armada nabira denarja za novo fregato, študentje se oglašajo za prostovoljce proti Nemčiji. Celo don Carlos, ki prebiva zdaj v Benetkah, hoče 100.000 Karištov poslati zoper Nemčijo. K ljubju vsemu temu pa je nemška vlada poslala španjske pismo, v katerem pravi, da Španija nema nikake pravice na karolinske otoke ter se nadeja, da Španija ostane Nemčiji prijateljica. Ali se ne pravi to, Španjole imeti za norce? Vlada je prišla s to zadevo v tako zadrego, da jej družega ne ostaje, nego sklicanje državnega zbora.

Egipt, v starodavnih časih tako slavna in bogata dežela, ona je dandanes ena izmej najnesrečnejših dežel na svetu, posebno, kar so Angleži Aleksandrijo bombardirali i se v Egiptu vgnjezdili; od tega časa je tam vse propalo, vsa dežela je izsesana i nastalo je tam največje uboštvo mej tem, ko je trgovina skoraj popolnoma propala. Egipt nema nobenega pravega gospodarja, podoban je zemljišču, za katero se puljo sosedje, obdeluje ga pa nobeden ne. Najvišji gospodar v Egiptu je turški sultan, ki pa na egiptovsko zemljo še nobenega zrna ni vsejal, drugi gospodar je egiptovski namestni kralj, kateremu so Angleži uklenoli roke in zavezali oči; tretji gospodar je Anglež, ki Egipt molze in bi ga rad v svoje naročje sprejel, ali četrti gospodarji, evropske velevlasti, tega ne dopuščajo. In tako je Egipt res pomilovanja vreden, ker ga tepó vsi njegovi — prijatelji. — Zdaj je egiptovski ministerski načelnik, Armenec Nubar paša, tajno razposlal okrožnico, naj se v Egiptu proglasi angleško pokroviteljstvo. Minister je Angležem udan, ker angleško zlató mu je srce omečilo, in kako ne bi ljubil zlató — Armenec! Ali ta okrožnica je v Egiptu vzbudila grozno nevoljo, podpisalo jo je jako malo ljudi, vsak prav Egiptčan je podpis odrekel, in duhovščina pa kar naravnost in z vso odločnostjo graja to okrožnico in svari ljudstvo, naj se ne prodá neverniku Angležu. Vsled tega je vstal po vsem Egiptu strašen srd na Nubar pašo in Anglež. In recimo, da bi Nubar paša v Egiptu zmogel, česar pa se ni bati, ali pa tako pokroviteljstvo dovolé velevlasti, ki imajo pri tem tudi besedo? One ga ne morejo dovoliti, prvič zato ne, ker svojega vpliva nečejo i ne smejo zgubiti v Egiptu, in drugič zato ne, ker so vsi tujci drugih narodov tacemu pokroviteljstvu protivni.

DOPISI.

IZ RICMANJ 2. avgusta 1885. Naša skromna vasica je bila zadnji ponedelek zopet polna pobožnega ljudstva iz Trsta in okolice. Prišla je namreč procesija pobožnih žensk društva «Pia Unione» od sv. Jakoba iz Trsta z gospodom duhovnikom Karolom Ivanom Mosé na čelu. To društvo je prišlo pevajoč pobožne pesni v vas ter se zbralo v cerkvi, kder je daroval g. Mosé presveto mašo, pri kateré so družabnice prav lepo prepevale v italijanskem jeziku. Po maši so se zbrali vsi v krčmi Antona Hrvatića, kder so bili jako dobro postreženi. Okolu četrte ure so se zopet vsi zbrali v cerkvi, kamor je pa dosti naših ljudi prihitelo, da je bilo tudi ono deležno svetih molitev. Gospod Mosé je potem v italijanskem jeziku prav krasno naslikal življenje sv. Jožefa, našega patrona, ter omenjal čud, ki so se v našej cerkvi godila. Po tem govoru se je zopet razlegalo krasno petje in vse je bilo polno pobožnosti in udanosti do milosti božje. Naš čestiti gospod kaplan, Anton Kun, pa je potem mej te pobožne ženske, kojih je bilo nad osemdeset, razdelil majhne knjižice v slovenskem in nemškem jeziku, v kojih se natančno popisuje čudo sv. Jožefa, ki se je pred davnim časom zgodilo. Bila je naša cerkev še majhna in nekoč so videli goréti v njej svetilnico, ki ni drugače bila prižgana, ko le pri cerkvenih opravilih. Vgasnoli so jo in zaprli vrata. Ali glej čuda! Svetilnica zopet gori, da si je nihče ni prižgal. Zapečatili so na to svetilnico in cerkev, ali svetilnica se je zopet užgala. Na to so sezidali več cerkev in danes je božja pot k sv. Jožefu ena prvih v Istri.

Čuli smo tudi nek glas, da se nam odvzame duhovnik in da se cerkev zapre. Zakaj tega ne vemo. Prav bi pa gotovo ne bilo, ko bi nam odvzeli duhovnika, ker k nam se vedno rado pobožno ljudstvo zateka in potem pa bi bila naša vas popolnoma zapuščena. Mi bi želeli, da se ta stvar ozbiljno premisli, predno bi se izvršila. Vemo sicer, da nam to nekóji žele in da so hudobni jeziki mnogo krivi. Mi pa prašamo: ali je to krščanska ljubezen?

Kmalu bi bil nekaj pozabil, ali vendar si ne morem kaj, da ne bi popisal surovosti eksekutorja koperskega davkarskega urada. Utrjeval je namreč vojaške pristojbine in bil večinoma povsod plačan. Neca mladeniča pa ni bilo doma, ko je pa zvedel eksekutor, da je njega sestra v vas, šel je tja ter ubožici vzél črevlje, ki jih je potem v krčmi pustil, naj jih prodajo. Sestra, ki ni v nikakeji družbinskeji zvezi več z bratom, prisluži si vsak dan 12 kr. in mora s tem živeti in si obleko napravljati. Tedaj jej je pa eksekutor vzél črevlje in uboga boče morala hoditi o praznikih bosa. Prašam, zakaj se tako kruto postopa in zakaj so isti možje, ki so prisustovali, dopustili eksekutorju tako počenjanje? Tako delo je nepostavno in mi to stvar damo dalje, ako se deklici ne povrne, kar jej je bilo odvzeto.

—O.—

IZ KOMNA, 3. septembra. Pri nas se je pričelo novo šolsko leto dné 2. septembra. Ob 8 in pol uri zjutraj je bila sv. maša z zaklicanjem sv. Duha, katere se je udeležila šolska mladina z učiteljskim osebjem.

V bodočem šolskem letu bode, kakor v I. razredu, tudi v II. popoldneven pouk; III. in IV. razred pa bosta imela, kakor doslej, celodnevne nauke.

Glede šolskega obiskovanja priporočujemo starišem in roditeljem te le točke v ravnanju:

1. Otroci, izpolniviši 6. leto, imajo se v prvih štirinajstih dneh vpisati po njih roditeljih, ali namestnikih v šolo. To se je sicer užé o počitnicah zgodilo, a nekateri vendar še manjkajo.
2. Roditelji, ki ne dajo v naslednjih treh dneh potem, ko so bili opomnjeni, otroka v šolo vpisati, zapadajo kazni.
3. Oproščeni te dolžnosti so le tiati otroci, kateri so očitno v takem dušnem ali telesnem stanju, da se ne morejo udeležiti dobrote javne ljudske šole.
4. Otroci naj redno in točno hodijo v šolo. Za veljavno opravičene izgovore velja posebno to:
 - a) če otrok zbolí;
 - b) če zbolé otrokovi roditelji in če je dokazano, da ga v potrebujejo v postrežbo bolniku;
 - c) slabo vreme;
 - d) slabi potje.
5. Če roditelji užé naprej vidijo, da otroku vsled katerega koli postavnega zdržka ne bo mogoče v šolo, naj nemudoma naznanijo voditelju šole.
6. Zamude naj se tem hitreje opravičijo, sicer veljajo za neopravičene, in stariši, oziroma namestniki zapadejo kazni.
7. Dolžnost v vsakdanjo šolo hoditi traje šest let, t. j. do izpolnjenega dvainajstega leta. Trinajst- in štirinajstletni otroci sprejmejo se v nadaljevalni tečaj, ako so redno hodili 6 let v vsakdanjo šolo, pa se pridno učili.

* Mislimo, da predno vidite, ker, kolikor nam znano, pride v Ricmanje č. g. Svet iz Klanca, kaj izvrsten duhovnik.

8. Otroci se morejo le koncem šolskega leta izšolati.

9. Prošnje naj se vodijo na slavni c. kr. okrajni šolski svet sežanski po voditeljstvu, oziroma po kraj. šolskem svetu.

10. Kdor hoče svojega otroka za 1 ali par dni šolskega poduka oprostiti, ako ga v izvanrednih slučajih doma rabi, naj prosí dotičnega učitelja (učiteljico), ozir. voditelja za dovoljenje.

Ako se bodo stariši, ali namestniki po teh točkah ravnali, naj bodo prepričani, da se jim šolskih kazni ni treba bati; zato jih tudi toplo priporočamo, upajoč, da se v prihodnjem šolskem letu šolsko obiskovanje — dasi je bilo v minolem letu prav dobro — še zdatneje zboljša, to je, da ne bo treba nikomur imeti »šekade«. Pomozi Bog! — To smo razglasili, ker se nekateri roditelji še pritožujejo, da jim šolska postava še ni znana L—n.

Iz Vipavske okolice 2. septembra. V cenjenem listu Edinosti št. 58 sem čital nek dopis iz Podrage, v katerem se nahaja napad na prejšnjega g. župana, posebno se g. dopisnik pritožuje zaradi pomanjkanje novcev v občinski blagajnici. No, moj namen ni, puščati se v občinske stvari, a žal mi je bilo, da se ni gospod dopisnik pri tej priložnosti spomnil tudi jako potrebnega opomina nekaterih neomikanih podraških fantov.

Ko sem čital v št. 65 cenjene Edinosti dopis iz Lozice, mislil sem si, no, vendar so se tudi po skritih vipavskih občinah je-li boriti za milo narodno petje, ker pa g. dopisnik iz Podrage, ne vem, ni li hotel, ali mogoče slišati pomilovanje vrednega »ain-mal ains«, bodi toraj dovoljeno, naj prej o tem malo spregovorim. Ker imam redkokrat priložnost, prav opazovati to kričanje podraških, nekaterih brez uma fantov, rečem v kratkem: škoda da se iz gri, za petje tako čistih, pogosto krat razvija blaženi »ain-mal-ains« ali pa »ich bin ain frisches junge« itd.

Ko sem tako nedavno mirno opazoval to ostudno kričanje, vprašal sem nekega okoli 18letnega mladiča, od kod to petje prihaja? fant mi odgovori: To pesen je prinesel neki J. Ž., ki je pri dragonskem polku št. 5 služil, a ubogi fant je strašno hvall pesen in nezavedanca, kateri jo je prinesel, rekel mi je, da se je naučil pri vojaki vse nemško. Oj! uboga mladina, tako sem si mislil, kako si kratkega razuma. Jaz vam pa svetujem, podraški fantje, ako nemate za poučevanje petja zmožnega vodje, trudite se sami za milo narodno petje, ker to bode vaš ponos. Take pa, kakor je gori omenjeni J. Ž., izkličite iz svoje srede, ogibajte se vsakega takega društva, potem se gotovo i oni poboljšajo.

Mogoče, da mi kedo sedaj tako nesramo odgovori, kakor odgovarja protidopisnik iz Lozice v cenjeni Edinosti št. 68, kateri se oklicuje na pijanost in v tako grdem slučaju zagovarja krivico loziških fantov. Potem pravi, da se je kateri fant, ko je v Trstu služil, nasrkal italijanske in da od njega izvirajo laške pesni. G. dopisnik iz Lozice potrudite se v okolico tržaško poslušati narodno petje od okoličanov, pa pomislite, kakšen boj je mej narodi v okolici tržaške in vendar bi njih milo doneči glasovi vas tako ommamili, da bi si nikdar več ne želeli poslušati »kon kuel kor«, g. dopisnik! boljše bi vam bilo, da bi stopili pred vaše fante in rekli: Fantje! poboljšajte se, da vas ne bodo ljudje javno svarili, ne pa opominovalca tako nesramno zavračati.

Jaz bi pa svetoval Podraškimi i Loziškimi fantom, mesto šnopsa baviti se s časniki i knjigami, to vas bo te spodbujalo do milega našega naroda. Lepo priložnost imate v Podragi, kjer je čitalnica, vpišite se v to društvo in pridno ga obiskujte v prostih urah, tam se izobrazite in ne boste drug drugemu zabavljali. Tudi na Lozicah pravi g. dopisnik, da imajo bralno društvo obstoječe skoraj iz samih fantov, a žali Bog, malo je vspeha. Živeli Podraženil Vandrovček.

Rifenberg, 30. avgusta. (Rasno.) Naša, dosedaj res lepa vipavska dolina, spremenjena je bila zadnjo soboto v pravo jezero. Od leta 1845. ni bilo tukaj enake povodnji. Vsled strašanskih nalivov ste narastli reka Vipava in Branica v velikanski tok, ter tako svoje meje prestopili in grozno veliko škodo na lepo obdelanih poljih in travnikih napravili. Turščico, ajdo, zelje, otavo, z eno besedo, vse je voda poplavila in uničila, zemljo odneslo in za več let opustošila, cesto na več krajih poškodovala, zidove posula, in več zidanih in lesenih mostov do tal porušila.

Minarjem in vasem, stoječim blizu vode, napravila je še obilo drugih nesreč, čuje se tudi, da je več oseb utonilo. Bodi rečeno: škoda je neprecenljiva, da nas Bog enakih obvari!

Naš okrajni čestni odbor si jako prizadeva za zboljšanje cest, posebno na onej črti iz Potoč čez Rifenberg proti Komnu, za katero se je v zadnjih letih mnogo denarja potrosilo, da so se večinoma strme rajde zravnale po načrtu nekega preprostega moža s Tolminskega, kateri je načrt zemljemerca Gasserja po-

polnoma uničil, saj tudi res tako ni bil za rabo. Torej morem čestni odbor v tem obziru jako pohvaliti.

A nekaj je, ki mi nikakor ne dopada, da na več krajih robida in drugo drevje, ki služi za plote preko ceste, je popolnoma cestne jarke prerastlo, da se ti niti ne vidi, to bi se toraj moralo odstraniti, posekati.

Pred nekaj dnevi ste pisali v Vašem cenjenem listu o novodobnej obrtniji. Vsled tega vam morem javiti, da je tudi k nam došel pred nekaj meseci agent g. Požarja, ki ima svojo zalogo tudi na Opčinah. A ne z blagom, ampak deli je nekake listke, naj z omenjenimi listki pride kogar volja na Opčine in tam dobi raznega blaga, kolikor hoče.

In res, zbralo se je nekaj tacih, ki pod božjim solncem nemajo družega, razen samega sebe, in hajdi z vozeli na Opčine, ter pripeljejo domov raznega blaga nekda preko 400—500 for., a ta znesek se je le zapisal, v istini pa nikoli izplačan ne bode.

Toraj za oni znesek naj se g. Possar pod nosom obriše.

Zdaj se ti ljudje iz agenta norca delajo, ki je uže parkrat došel mesečne rate pobirati, pa vselej odšel brez groša.

Moral sem se dokaj smijati, ko je omenjeni agent nekega onih tirjal, a ta mu tako le odgovoril:

Gospod, prav zdaj nemam, pa po priliki uže plačam. Saj vidite, vaše cape sem uže potrgal. Vender ko spet pridite, vzemite vselej kaj denarja seboj, da vam tako ne bode treba tešče nazaj boditi.

Vinska letina po Vipavskem še precej lepo kaže, odlikujejo se posebno občine Rifenberg, Dorenberg, Šmarje. Torej ako nas Bog toče obvaruje, postrežemo tetos kupcem z boljšo kapljico, nego zadnja leta.

Z desnega brega Soče, 1. septembra. — Večina godrnja in zabavlja na stare uprave, a ker se jej neznane, ali ker neče priznati njih boljšega uspeha od onega, kateri imajo sedanje uprave. Enako vede se nek dopisnik iz Šempasa v št. 69. lista »Edinosti«, kateri kuje mej zvezde nove šolske postave. Povod tega dopisa »Pro domo« mu je dodelano novo šolsko poslopje v Šempasu, katerega se veseli (po njega trditvi) vsak za napredek unet človek. Ker prištevajo g. dopisnik novo šolsko stanovanje napredkom v šolskem obziru, negledajo na napredek pri šolske mladeži, kateri bi moral biti edini namen in smoter učiteljev, kaže s tem, da mu ni toliko do reči same, ampak do zunajnosti, do modernega šolskega poslopja.

Da je pravi napredek pri šolstvu le zmirov večji upliv od strani učitelja na svoje učence, da se njih duševne zmožnosti in nadarjenosti razvijajo in zboljšajo, ter da se otroci tudi moralno odgojujejo — ne pa v novem zlogu sezidana šolska hiša, tega morda ne vé naš »moderni dopisnik«.

Ta za učečo se mladež prevažni vpliv učiteljev ni zdaj, žalibog, v »modi«, ter izrek: »vita facit auctoritatem« se pre-gosto prezira. Temu dokazov nam ni potreba navajati in g. šempaskemu dopisniku celo ne. Vara se g. dopisnik, če trdi, da godrnja le »neomikan davkoplačevalec« zoper nove postave, ker mu iste nalagajo težko breme šolskih doklad za šolske potrebe, ker se namreč posebno omikani davkoplačevalci zadržijo prepričani, da nove šolske postave ne koristijo ljudstvu, za katero se snujejo. Naš narod v obče pošten, moralen in pobožen, želi sebi enake sinove, kateri naj bi bili bolje odgojeni, nego pa podučeni v predmetih, katerih ne potrebujejo v svojem življenju. Ali žalibog se posebno v sedanjem času na moralno odgojo premalo ozir jemlje in večini učiteljstva je to deveta briga. Vsak davkoplačevalec se tudi spomina še one dobe, o kojoj je bilo pripušeno občini skrbeti za vzdrževanje javnih ljudskih šol, katere so nam veliko več donušale, nego denašnje, kajti takrat je bila odgoja in npravno vedenje poglavitna reč. Zdaj vsak toži, da so otroci, dalje ko obiskujejo šole, bolj razuzdani in divji, katerim ni nič sveto. Zdaj se cepi mladini v glavo razun predmetov, kateri so se tudi poprej podučevali, geografija, zgodovina, računstvo (z drob-tinami), geometrija, fizika, risanje, telo vadba (kakor ne bi bilo najboljše telovadba za mladega človeka delo), nemščina, petje in kaj Bog zna še, a npravno vedenje v šoli in zunaj nje, doma in v cerkvi. To pride po novih šolskih postavah samo ob sebi. Saj ti nemajo zdaj še primerne kazni za moralne prestopke in svetopisem-ska izreka ti neveljata več: Qui pacit vir-gae, odit filium suum. — Virga atque correptio tribuit sapientiam.

Ni li to radosten povod, da se človek mora spominati prejšnjih časov, kadar je bilo prav nasproti in človeštvu veliko bolj ustreženo.

Takrat so se otroci radi in nepristiljeno učili, in dohro je bilo. Poprej so ljudje manjše šolske doklade plačevali, radi tega tudi kakor omikani, tako neomikani veliko rajše od dandanes. Takrat so plačevali le za svoje šole in svoje ljudi, ter so vedeli, čemu in kako se je njih denar vporabil. A dandanes morajo več plačevati (to je

napredek v plačevanju) za šole sploh in sicer tudi za tiste, v katere ne zahajajo njih otroci. Takrat so bili učitelji omikanejši od sedanjih, t. j. dušni pastirji povsod na razpolaganje.

Naš narod se drži starih šeg in navad, ter obsoja vsako upravo, katera sloni na liberalizmu in katera nasprotuje starim, boljšim navadam.

Iz Lovrana, 30. avgusta. Še se spominam, kako si, draga Edinost, pred nekoliko tedni naglašala, da se Iredentaši, kder le morejo, maščujejo nad vsemi, ki so pravi Avstrijci, posebno če so jim ti kaj dolžni. Tako maščevanje je moral ču-titi tudi tukajšnji župan, ker pri volitvah ni hotel trobiti v lahonski rog, ampak je pošteno stal za našega kandidata. Ubogi mož je nekaj trdno stal, hotel je posku-siti svojo srečo ter je v družbi z nekim to-varišem kupil ladijo, pri tem pa se malo zadožil. Imel je nesrečo in vsled tega ni mogel povrniti posojila, in šjor Giorgio, njegov upnik, prodal mu je hišo iz sa-mega maščevanja, ter jo sam kupil. Kak mož je ta šjor Giorgio, vidi se iz tega, da je tisti dan, ko se je to zgodilo, vihrala ban-dera na drogu pred njegovo hišo; na ce-sarjevi rojstveni dan pa mu je bila tako teška, da je ni mogel k višku potegniti; o drugih dogodkih rajše molčim, ker so pre-grdi! saj pride čas, ki jih spravi na dan.

Rojstveni dan presv. našega cesarja se je tukaj obhajal z strelanjem, zvone-njem in v cerkvi je bila sveta maša, kakor mora to povsodi biti. Iredenta se je ta dan poskrila, le ena prekajena listica, ki bi rada sedla na županov stol, prišla je v cerkev; zelo se moremo tudi čuditi, da en učitelj in dve učiteljici še toliko niso poskrbeli, da bi se bila vsaj cesarska himna zapela; ako bi bilo šlo za kako Garibaldinsko — nu, kaj bomo govorili? — Učitelj je po kondanej svetej maši sicer poskusil cesar-sko himno zaigrati, pa ni šlo, ne vemo tedaj, ali so preslabe orglje, ali pa je bilo učiteljevo meso preslabo. Lepo pa so se vedli komunski zastopniki in finančni stražniki, tudi baron Kraut, ki si je tukaj kupil posestvo, dal je jako lep vzgled, če tudi ni rojen Avstrijec. — Na neodrešene stu-dente bi se moralo bolj paziti, po Lovranu se jih zdaj polno klati, in kako seme jé to vročekrvni nezreli ljudje, to vé vsak. Bodite tedaj pozorni tisti, ki imate to dolžnost.

Iz Slovenskih Goric na Šta-jerskem 21. avgusta. Polna dva meseca nas je mučila strašna vročina in suša. Ker si poedini nismo mogli sprostiti dežja, zato smo se zbirali v procesijah, služile so se svete maše, da bi nas ljubi Bog z dežjem obdaril.

Začetkom meseca avgusta je res za-čelo deževati, a žalibog, obiskala nas je tudi toča, katera je po nekaterih krajih popolnoma, po nekaterih za polovico in tretjino vinskih pridelkov uničila. Letos ko smo se nadejali dobrega in še precej obilnega vinca, pa uže nam je zopet trto buda ura ugonobila. Sadja se nahaja po slovenskih goricah srednje mere, sliv i hrusek še precej, jabolk, razen nekaj ranih pa nič. Žito, pšenica in drugo belo zrnje se še precej namlati. Koruze so lepe, z ajdo je slabo, ker jo je suša zadržala vrstili, mnogi ne bodo dobili semena. Krom-pir je v globokih legah lep, debel, v bolj prisencihih krajih pa droben. Zelje so nam skoro vse gosentice vgonobile, dobro da je po tem dežju nastopilo hladno vreme, ker zdaj zlo ginejo. Sena smo oobili precej, pa zato otave za polovico manje, nego druga leta, zato je pa tudi živina za tretjino pri cení padla. Mnogi posestniki morajo živino uže zdaj na travnike na pašo goniti, namesto da bi jih pokosili in travo posušili, ker po drugih za pašo odločenih krajih trava po suhi ugonobena zdatno ne rase. Bojimo se uže zdaj strašnega pomajnkana klaje skoz zimo.

Na praznik Marijinega vnebovzetja je obhajal č. g. Erenbert Fettinger oskrbnik grajščine Jarenski dvor (Jaringhof, lastnina opatije Admont) v Jarensi zlatu sv. mašo. O polu desetih uri je imel č. g. zlatomaš-nik vhod iz farovža v krasno izmalano in odičeno cerkev, spremljala ga je velika množica belo oblečenih deklet, po g. nad-učitelju Udel-nu dobro izvežbana godba in šestero č. g. duhovnov. Č. g. zlatomaš-nik je čvrsto stal med svojimi spremlje-valci s krasno krono na glavi in lepo odičeno palico. Mož je še čvrst na duhu in telesu, mnogo bolj, nego kateri petde-setletnik. Zares redka svečanost, redka prikazen.

Da, zares gore in hribi, mladeniči in device, starci z mladino, hvalite ime Gos-podovo, da je dal nam in zlatomašniku učkati tolicega in tako vselega dne. Č. g. zlatomašniku pa kličemo: »Bog Vas živi še mnoga, mnoga leta, zdravega na duhu in telesu, nam v spoštovanje in čast in tika lavantinske in sekovske duhovščine.

Rojstni dan presvitlega cesarja Fran Josipa se je tudi tukaj v vseh cerkvah slovesno obhajal se sv. mašo, blagoslovom, povsodi se je mnogo pobožnega ljudstva udeležilo in prosilo milosti in blagoslova božjega na presvitlo vladarsko hišo.

Domače in razne vesti.

Carevna Štefanija je bila v sredo v Lipici, peljala se je po novi cesti čez Bazovico in dospela ob 3 in pol uri v Lipico, kder jo je sprejelo osonje kobilarnice, njemu na čelu vodja kobilarnice, g. Finger. Povsod, koder se je peljala, čakali in pozdravljali so jo ob cesti vrli okoličani še živio klci, ter jej metali v kočijo šopke krasnih cvetic.

V Lipici si je dala pripeljati na dvorišče najlepše žrebce, kobile in žrebeta, mnogo konj je z roko božkala in se je sploh jako pohvalno izrekla o Lipičanskih konjih in o Lipici samej, češ, da je tam dober zrak in lep kraj. Šla je tudi v kapelico in tam molila, ter si sploh ogledala vse važnejše lokalitete krasnega zavoda. Govorila je tudi z duhovnikom zavoda, č. g. Legatom, pralaša ga je, koliko časa je uže v Lipici, in ko jej je ta rekel, da 14 let, mu je odgovorila, da v Lipici je sploh lepo bivati. G. Fingerju pa je rekla, da bode še videla Lipico in morda v kratkem. Mej srčnimi ovacijami se je vrnila skoz Sežano. V Sežani jo je čakalo na stotine ljudstva, Sežana je bila vsa v zastavah in ljudstvo jej je navdušeno klicalo: »Živio!«; visoka gospa pa je, kakor navadno, prav prijazno pozdravljala. Na Opčinah se je ustavila pred hotelom in pogled od obiliska na Trst je napravil na cesarjevo najlepši vtisk. Pila je tam kozarec mleka, katero jej je serviral sam g. Daneu in se potem odpeljala zopet proti Trstu. Na Opčinah in v Trstu čakalo jo je ob cesti na tisoče ljudstva, ter jo navdušeno pozdravljalo. V četrtki zjutraj je bila zopet v Trstu, a popoludne se je po morju peljala v Grado; v Oglejni mogla zarad neugodnega vremena. Včeraj je bila uže zgodaj v mestu, ter se je peljala do Šklednja, kder se je nabralo naenkrat več ljudstva in jo navdušeno pozdravljalo. Popoludne je bila visoka gospa doma v Miramu, ter je bil tim na kosilu g. namestnik. Danes se je odpeljala uže dopoludne po morju v Oglej, kder jo bodo čakali gg. baroni Ritter, dež. glavar grof Coronini, glavar iz Gračiške in drugi dostojanstveniki, ter mnogo gospode iz Gorice in Furlanije. Popoludne se odpelje v kočiji iz Ogleja čez Fiumicello, Pteris, Ronke do Tržiča, tam bode velik sprejem. Od tam se odpelje po železnici zopet domu v Miramar. Vidi se iz tega, da se visoka gospa jako zanima za Primorsko deželo. V kratkem bode obiskala tudi Gorico, potem Pulj, otok Lacroma v v Dalmaciji in mogoče, da pride tudi v Reko in celo v Benetke — ali strogo incognito. Cesarjevič pride nekda 8. t. m. zvečer in bode 9. t. m. velikanska slavnost v Lloydovem arsenalu.

Jutre popoludne se pelje cesarjevna k lovcu. V Barkovljah se jej napravila ovacija.

Imenovanje. G. Ivan Rossetti pl. Scander, deželnega namestništva koncipist, imenovan je okrajnim komisarjem.

Udom del. podpor. društva. Občnega zbora 8. t. m. ne bode; pri vsem tem pa vabi odbor ude, da se ob nedeljah in praznikih popoludne redno zbirajo v društvu, kder se jim bo po mogočnosti kaj predavalo.

Delalsko podporno društvo je podarilo sirotam na parobrodu »Argo« ponesrečenih for. 40, katera svota se je poslala direktno vodstvu Lloydovega arsena.

Slavnosti in ovacije, katere so hotela napraviti razna patrijotična društva Tržaška, in tudi delalsko podporno društvo, odpadejo in tudi društvo Lloyd ne napravi velikanskega izleta pred Miramar. Njeg. eks. gosp. namestnik je v sredo poklical k sebi vse predsednike uže omenjenih društev ter jim prečital pismo vrhovnega podvornika g. grofa Bombelles, v katerem se ta gospod v imenu Nju visokosti ce-sarjevne in cesarjeviča prelepo zahvaljuje za nameravane ovacije, katere kažejo go-rek patrijotizem dotičnih društev, ali ob enem izraža željo, da bi omenjena društva opustila vsako večerjo ovacijo na morju, ker zdravje in sploh telesni stan prev-zvišene cesarjevne ne dopušča nobenih emocij, ker vsoka gospa vsak večer zgo-daj k počitku gre. Visokej gospi velja tudi dobra volja.

Služba občinskega tajnika se odda človeku z dobrimi priporočili, kateri je v govoru in pisavi zmožen hrvaščine, ako ne, zadostuje tudi temeljito znanje slovenščine; tudi je potrebno, da dotični vsaj nekoliko pozna opravila občinske pisarne. Prosilci naj se oglasijo pri našem uredništvu.

Dac od vina se letos raztegne tudi na tiste dele okolice, ki so se vsled zakona od 1. aprila 1882. ki je stopil v moč 5. aprila 1885, priklopili mestu. Ob času trgatve bo posebna komisija na mestu pozvedala, koliko se je pridelalo vina, da se obdači. — Mestni očetje so se mnogo let na vse kriplje prizadevali za razširje-nje mestnih mej in dosegli so avoj namen, uresničil se je tu pregovor: kdor trka, temu se odpre; z razširjenjem mesta pa bo imela mestna blagajnica najmanj 300.000 na leto več dohodkov, stroškov pa nič več; kolikor je pridobilo mesto, toliko bo trpela okolica,

ki se je mestu priklopila. A to ni še vse: okolica, ki se je pridružila mestu, bila je od nekdanj slovenska, pa je pala popolnoma v žrelo italij. molohu, ki je Slovencem požl najpremožniši i najbolj izobraženi deli okolice. Upamo, da pride čas, ko se bode to še maščevalo — plačilni dan je zadaj.

Länderbank je kupila glažuto in premogišče bratov Rinzinger v Kočevju za 400.000 gld. Ona skoraj gotovo tudi založi potrebne novce za zgradbo dolenske železnice, katere trasiranje je bilo te dni izvršeno.

Tržaške novosti:

Vendar enkrat. Nek dr. Osmo, inostranec in veliki prijatelj Iredentov, je bil uže več let sekundarij v mestnej bolnici, kar po postavi ne bi smelo biti. Zdaj je šlo zato, da postane Osmo namestovalec primarija dr. Escher-ja; kar nakrat pa je namestništvo ušlo svoj veto proti njegovemu imenovanju in zaukazalo, da ima dr. Osmo kakor inostranec precej zapustiti službo v bolnici. Proti temu sklepu se je upiral magistrat in pa gremij zdravnikov, kateri je v svojej dolžnej ulogi na namestništvo sam sebi dal zausnico s tem, da je pisal, da je dr. Osmo nenadomestljiv, kakor da ne bi imeli v Avstriji boljših zdravnikov, nego je dosedaj čisto nepoznan Osmo. Vidi se, da so gospodje strokovnjaki zašli na politično polje. Ali namestništvo jim je ta pot dalo vse hvale vredno lekco; oziralo se ni na vse pritožne pravniče, ampak odgovorilo 31. avgusta, da mora Osmo 1. septembra na vsak način zapustiti bolnico, kar se je tudi zgodilo na veliko jezo Lahonov.

Umrli je te dni v Trstu nekdanji predsednik višega sodišča v Zadru, baron Rossi-Sabattini. Pogreb je bil primeren visokemu dostojanstveniku; vdeležili so se ga razen drugih odličnih uradnikov in častnikov tudi sam namestnik, predsednik višega sodišča v Trstu, g. dr. Defacis, fml. Kober, general ollini, dvorni svetovalec baron Plenker itd.

Samomor. 56letna gospa Marija J. se je v srečo vrgla skoz okno nje stanovanja v ulici Scussa na dvorišče. Odnesli so jo vso polomljeno v bolnico, kder je drugi dan umrla. Reva je bila uže več časa bolana na duhu.

Cigani so ranila nekega mestnega darcaja poleg Rojana, ker jih je menda vstavljaj. Ranjenega so morali peljati v bolnico, a cigani so urno pete odnesli.

Policijsko. Služkinjo Emo P. iz Bejjaka so zaprli zaradi tatvine, — 17letnega Antona K. iz Senodola, 23letnega mizarja Jožefa B. iz Senožeč in Jožefa N. iz Tabra so dejali pod ključ, ker so se po Trstu klatili brez dela; prav tako nekega Poldeta C. iz Komna, ker se je vrnil v prepovedani mu Trst. — Drzen tat je nekemu gospodu v prodajalnici duhana, ko je plačeval, iz rok izpuljil 2 gld. pa pete odnesel. — Zaprli so 2 nevarna tržaška uzmoviča.

Poštne hranilnice. V avgustu se je po vsej Avstriji ušlo v poštne hranilnice for. 23.823.511 14 kr., torej za 800.000 gld. več, nego v juliju. Iz tega se vidi, da promet poštne hranilnice rapidno raste.

Vabilo k veselici, katero priredi narodna čitalnica v Vipavi na 8. dan sept. t. l., t. j. na dan Malega Šmarna v društvenih prostorih. Spored: 1. «Pobratimija», Vilhar, poje zbor. 2. Domovina, deklamuje gospica Gasparinova. 3. «Slabo sveča je brlela», Hajdrih, poje zbor. 4. «Mihova ženitev», poje zbor. 5. «Pravi pot, najboljši pot», igra. — Mej posameznimi točkami igra godba «Bianchi» iz Trsta. Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina k veselici 30, sedež 20, k plesu 50 kr. Odbor.

Vabilo na občni zbor «Narodne šole», društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu, ki bode dne 9. sept. 1885. ob 6. uri popoldne v mestnej dvorani s tem le vspremem: 1. Ogovor prvomestnikov. 2. Poročilo o odhodovnem delovanju v XIII. društvenem letu. 3. Pokladna knjega društvenega računa in imenovanje pregledovalcev računa. 4. Volitev 9 odborov. (Funkcionarje voli odbor sam). 5. Nasveti. V Ljubljani, 1. septembra 1885. — Odborniki «Narodne šole» za leto 1884/85. so bili: Stegnar Feliks, prvomestnik. Praprotnik Andrej, podpredsednik. Močnik Matej, blagajnik in tajnik. Boršnik Ivan. Govekar France. Podkrajšek Henrik. Praprotnik France. Tomšič Ivan. Zumer Andrej.

V četrtek 10. sept. t. l. bo zborovalo tudi v mestnej dvorani: «Vdovsko učiteljsko društvo», a za njim «Slovensko učiteljsko društvo» z običajnim dnevnim redom.

Iz Buje v Istri se nam piše, da so pred ne dolgo tržaški alpinisti bili tam in skupaj z istrskimi Lahoni napravili neko kosilo, pri katerem so napivali neodrešenej Italiji, italijanskej Istri, peli Garibaldiavo pesem itd. Nekateri istrski udeležniki kosila so uže zaprti; tržaških alpinistov načelnika, nekega Morporgo, pa nekda tudi išer sodnija.

Kolera na Španskem in južnim Francoskem polagoma popušča; na Španskem umre na dan še okoli 1000 oseb, v Marziliji in Tunonu pa okoli 20.

Tržno poročilo.

Kava — še vedno zanemarjena, cene šibke. Prodajali se je te dni Rio po f. 45—56. — Santos f. 44—58. — Java f. 57—61. — Portorico f. 87—95. — Ceylon plant. f. 85—119.

Sladkor — v dobrem obrajtu, cene trdne. Prodalo se je te dni okoli 6000 vreč sladkorja po f. 24 50—27 75.

Sadje — slaba kupčija, cene nizke. Pomeranče in limoni f. 3 50—7 50; rožiči f. 6—6 50; fige v vencih f. 13; cvebe vadne f. 11—12; Eleme f. 18—32; Sultanina f. 22—34.

Olje — jedilno f. 39—43, namizno f. 66—84.

Petrolje — stalno na f. 9 75, za kasnejo dobo f. 10. — Zanimivo je, da je uvoz ruskega petrolja prekosil uvoz ameriškega blaga, prvega ja letos došlo v Trst do konca avgusta 69.000 sodov, drugega le 56.000.

Domači pridelki — fižol starl rudeči f. 9 50. Maslo dobro štajersko f. 86 do 93.

Zito skoro nobene kupčije; cene pri vsem tem jako trdne, ker vse kaže, da bode v kratkem veče prašanje po raznem žitu.

Les — gre od rok po dobrih, jako trdnih cenah.

Seno — preveč dovoza, zato cena prav slaba; denes stane seno f. 1 do 1 40, najfinejše f. 1 50.

Borsno poročilo.

Borsa mlahova, kurzi papirjev pri vsem tem dobri in nespremenjeni z najboljšo tendenco.

Dunajska Borsa

dne 4. septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 83 gld — kr.	83	40
Zlata renta	109	45
5% avst. renta	100	10
Delnice narodne banke	868	—
Kreditne delnice	287	56
London 10 lir sterlin	124	50
Napoleon	—	—
C. kr. cekini	9	89 1/2
100 državnih mark	5	87

Za peke.

Iščeta se dva pekova delalca, ki ne pijeta žganja. — Odda se pekarna v jako dobrem kraju mesta, po ugodnih pogojih. — Več pri našem uredniku.

Sejm v Tominu

za živino, poljske pridelke, gospodarsko in kmetijsko orodje, štacunarsko blago itd. bode na sv. Matevža dan 21. septembra in na sv. Jurja dan 23. aprila vsako leto. 3-1
Županstvo v Tominu. 2. sept. 1885.

Najboljši papir za cigaretke 1-36 je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu

Sevari se pred ponarejanjem.

Pristen je ta papir za cigaretke le, ako nosi vsaki listek znamko: „LE HOUBLON“ in doljno zavarovalno marko ter signaturo.

Čudovite kapljice Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokáže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrudovratniše želočne boleti. Prav izvrtno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. 53-20

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah navesetu; za naročbo in pošiljatve pa edino v lekarnici *Cristofaletti & Gorici, v Trstu* v lekarni E. Zanetti i G. B. Rovis, G. B. Faraboschi in M. Ravasini. Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, skaterimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

Naznanilo. V nekej trgovskeji hiši na Dolenskem potrebujemo učenca, do 15 let starega. — Kedor ž-li več o tem zvedeti, naj se pri našem opravništvu oglasi. 2-3

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 solidov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9 ure do 12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje vsak dan od 9. do 12. ure popoldne. Zneske do 50 gld. prav orece. Zneske od 50 na prejši do 100 gld. je treba opovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gld. z od popvedjo 3 dni, čez 1000 gld. z opovedjo 5 dni.

Ekomptuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3 1/2%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4 1/2%.

više zneske v tekočem računu po 4 1/2%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru. 52-43

Trst, 24. marolja 1883.

LA FILIALE IN TRIESTE dell' I. r. priv.

Stabilimento Austr. di Credito per commercio ed industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3 % annuo interesse verso preavviso di 4 giorni

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d'interesse comincerà a decorrere dalli 27 corrente. 31 corrente e 22 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni:

3 % annuo interesse verso preavviso di 30 giorni

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

Banco Giro:

Banconote 2 1/2 % sopra qualunque somma

Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons 1/2 %

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra 1/2 % provvigione per 3 mesi.

effetti 6 % interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da conboliti. 1. Ottobre 1883 48-33

J. C. Juvančić, posestnik vinogradov na Bizeljškem, zaloga in domicil Ljubljana priporočila bela Bizeljska vina od 14 do 20 for. 1884 l-ta, 1883 po 20—24. Dolenca rudečkastega od 14 do 20 for. Uzori samo od 56 litrov naprej. 10 8

Bez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču.

re odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žirnih, stekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahleva naj se samo cvetu zoper trganje po dr. Maliču s svravn stoječim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Planinski želiščni sirop kranjski, izboren zoper kašel, hripavost, vratobol, prane in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči sokli in siropi. 20-10

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje, najboljšo vrste, izborno zoper bramoro, pljučnico, kožne izpustke in bezgavne otekline 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda, najboljšo za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kričistiilne kroglice, c. kr. priv., ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijano osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želoedu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah 4 21 kr; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Manjši, kakor en zavoj se s poštom ne razpošilja.

Naročila iz dežele izvrše se tako

Lekarna Trnkózy-ja
na mestnem trgu v Ljubljani.

Piccoli-jeva

želodečna esenca

lekarne Piccoli-ja «pri angelu» na Dunajskej cesti v Ljubljani ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pisem in zdravniških pričeval

bolezni v želoedu in trebuhu, bodenje, krč, želoedno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemerojida, zlatenico, migrame, itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Steklenica 10 kr. Kdor je vzame več, dobi primeren odpust.

Blagorodni gospod Piccoli v Ljubljani. Vaša želodečna esenca je jedino zdravilo, ki mi pomaga pri moji bolezni v želoedu. Vsakikrat kadar jo rabim, čutim olajšanje in zboljšanje.

Josip Sondat, župnik, Kamrje, pošta Črniče. Tukač velja izrek: «Čast zaslužku». Vaša želodečna esenca, katero smo jaz in mnogo drugih bolnikov rabili v bolezni, je prav čudovite moči, posebno pri želoednih boleznih.

A. Lupetina, župnik, Kršan na Primorskem. Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarničarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaž preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosa za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Vlasič, župnik-kan. Plominj, Primorsko. Antirrhumeon najboljšo zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastille santoninke; (kolesci zoper gliste) izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr. 100 koščekov 60 kr. 1000 koščekov 5 gld.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritisi), plućnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašel in hripavost. škatljica 20 kr.

Zeliščni prani sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odraščani naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žlice. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraž frišna doba v lekarni

G. Piccoli-ja
«pri angelu»

LJUBLJANA, Dunajska cesta. Naročila izvršujejo se s prvo pošto proti povzetju zneska.

Zaloga v Trstu so v lekarnah pl. Leutenburg, Foraboschi, Prendini, Ravasini in Zanetti ter v vseh boljših lekarnah Istre in Primorske. 20-18

VLAHOV

Likver okrepiljujuči želudac odobren po viših oblastih sa dekretom a pripravljen od

ROMANO VLAHOV

Sibenik (Dalmacija) sa filialkom u Trstu, Via S. Lazzaro Br. 1.-A.

Ovaj likver, koji se uzimlje mješan sa vodom, kavom, vinom, teom il juhom, sastavljen je iz vegetalnih sokova, imajudih zdravotna svojstva, te se njegovo neposredno djelovanje pokazuje u želoedu i kod probavljajućih organah; nadalje čisti krv izpravljajuć slabinu i tromost i pospešujuć tek. On čisti polagano, uništjuje gliste ublažujuć kroničke hripavosti jetarah, slezena, umanjujuć sve malo po malo zastarjele boleti hemoroidah.

Uzme li se likera danomice, čuva od otrovnih miazmah, proizvirućih koli od pokvarena zraka, toli od epidemijah, zato je izvrstan liek proti groznici i proti koleri.

Ono pako što sačinjava pravu osebinu likera u zdravstvenoj straci jest, što oslobadja ljude odane srebi i pokunjnosti od škodnih posledicah, koje čovječanstvu daje veliki broj nesrećnih.

Zaista iza malo danah čovjek, koji se služi tim likerom čuti, da mu je povrćena životna snaga, i čuvstvo blagostanja čini ga zadovoljnim, probudjenim i svježim za svaki rad. 11-4

Da se olahkoti kupovanje občinstvu gospodar trgovice osnovao je na široko razprodaju svoga likera, koji se može dobiti u svih kavanah i rakljišnicah.

